

Institutum Historicum Polonicum Romae: Elementa ad fontium editiones. Vol. XXIX: Res Polonicae ex Archivo Daniae. V pars. Ediderunt Carolina Lanckorońska et Georgius Steen Jensen. 1972. viii + 374 s.

Det polske historiske institut i Rom fortsætter hermed udgivelsen af Polonica i udenlandske arkiver. Det foreliggende bind er nr. 5 i serien af polske aktstykker i det danske rigsarkiv. De 4 tidligere bind er anmeldt i *Historisk Tidsskrift* 12. rk. IV (1970) s. 644 f. og VI (1972) s. 336 f. Bind V gengiver indholdet af pakke 8 og 9 i Tyske Kancellis Udenrigske Afdeling, Speciel Del, Polen A II og dækker perioden 1578–1621. Karla Lanckorońska og Jørgen Steen Jensen har på vanlig kompetent vis besørget udgivelsen.

Birgit Bjerre Jensen

Albrycht Stanisław Radziwiłł: Memoriale Rerum Gestarum in Polonia 1632–1656. Tom I: 1632–1633; Tom II: 1634–1639; Tom III: 1640–1647; Tom IV: 1648–1656; Tom V: Indeks; udg. Adam Przyboś & Roman Żelewski, Polska Akademia Nauk – Oddział w Krakowie. Materiały Komisji Nauk Historycznych nr. 15, 18, 22, 25 og 26. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk, Ossolineum, 1968–1975. Lxi + 233 s., 348 s., 341 s., 340 s., 117 s. Pris: 309 zloty (ca. 38.50 \$).

Et af de vigtigste kildeskrifter til Polens politiske historie under Władysław IV og de første år af Jan Krazimierz' regering er det store latinske Memoriale, som Albrycht Stanisław Radziwiłł (1593–1656) udarbejdede. Kansleren, der tilhørte en af tidens mest indflydelsesrige polsk-litauiske familier, havde som litauisk vicekansler fra 1619 og kansler fra 1623 til sin død et førstehåndskendskab til tidens politiske begivenheder og persongalleri. Udgiverne understreger, at han ikke var nogen fremragende politiker, men til gengæld havde han også mere åndelige interesser, og han havde et ganske omfattende religiøst og historisk forfatterskab.

Udgangspunktet for det store arbejde var ønsket om for efterverdenen at beskrive hans konge og velgører, Sigismund III. Vasas fromme bortgang fra denne verden (1632), men arbejdet udviklede sig efterhånden til en regelmæssig ført journal. Efter udgivernes mening bygger den på samtidige notater, der senere er ordnet og renskrevet, men passager består af andres relationer om begivenheder, f. eks. felttog, hvori Radziwiłł ikke selv tog del.

Det originale, for største delen egenhændige håndskrift findes bevaret i Czartoryski-biblioteket i Kraków, og det har været grundlag for udgaven; for de senere års vedkommende er det dog suppleret med ældre afskrifter. Siden århundredeskiftet har en udgave været planlagt, og sidst i 1930'erne udførte Władysław Czapliński et stort forberedende arbejde. Professor Czapliński har været videnskabelig redaktør af værket, der siden 1965 har været i arbejde, og hans ekspertise har således kunnet udnyttes. I øvrigt må det vække beundring, at den store udgave, der inkluderer tekstapparat og realkommentar på polsk, er blevet afsluttet på en så kort årrække.

Memorialet blev allerede sidst i 1600-tallet oversat til polsk af en af Radziwiłłs gamle hjælpere, og oversættelsen blev trykt i 1839. Denne udgave er desværre højst mangelfuld, og de polske historikere blev hurtigt klar over nødvendigheden af en ny udgave. Til udgivelseshistorien, der også omtales i det franske resumé, bd. I, s. 231–233, kan tilføjes, at Radziwiłł faktisk selv havde regnet med, at Memoriale burde offentliggøres. Dette måtte dog først ske efter 20 års forløb, og trykningen skulle ske i udlandet (iflg. testamente fra 1655, aftrykt i bd. 4, s. 335).